

Tabasalu Teelahkme Lasteaia õppekava

Tabasalu 2018

Sisukord

1. Üldosa	3
1.2. Lasteasutuse liik ja eripära	3
2. Missioon, visioon ja põhiväärtused.....	6
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS	7
3.1. Üldeesmärgid. Põhimõtted. Korraldus	7
3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused	11
3.2.1. Üldoskused ja eeldatavad tulemused	11
3.3. Õppe- ja kasvatustöö valdkonnad.....	14
Valdkond Liikumine lapse arengu eeldatavad tulemused:.....	35
3.4. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus	38
3.5. Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	39
3.6. Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus	40
4. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	42
Lisa 1 Rühma õppeaasta tegevuskava vorm	
Lisa 2 Kuuplaani vorm	
Lisa 3 3-4-aastase lapse arenguestlust ettevalmistav küsimustik	
Lisa 4 4-5-aastase lapse arenguestlust ettevalmistav küsimustik	
Lisa 5 5-6-aastase lapse arenguestlust ettevalmistav küsimustik	
Lisa 6 6-7-aastase lapse arenguestlust ettevalmistav küsimustik	
Lisa 7 Arenguestluste kokkuvõtteleht	

Lisa 8 Lapse koolivalmiduskaardi vorm

Lisa 9 Individuaalse arengukava (IAK) vorm

Lisa 10 Lapse kõnekaardi vorm

Lisa 11 Lapse esimene ankeet

Lisa 12 Õppekäigu, ekskursiooni protokoll vorm

1.Üldosa

1.2. Lasteasutuse liik ja eripära

Tabasalu Teelahkme lasteaed on Harku Vallavalitsuse hallatav asutus. Lasteaia asukoht: Hämariku tee 1/5, Tabasalu, Harku vald, Harjumaa, postii indeks 76901. Lasteaias on kohti 96 lapsele vanuses 3 -7 eluaastat.

Lasteaed avati 16.oktoobril 2002.a. lasteaed "Tibutare" filiaalina. 1.juulist 2004 kannab lasteaed nime Tabasalu Teelahkme Lasteaed ning tegutseb iseseisva lasteasutusena.

Tabasalu Teelahkme Lasteaed on armas väike maja, turvalise ja hea kasvukeskkonnaga, kus on suurepärase tingimused lapse mitmekülgsaks arenguks – toimetada toas ja õues, metsas ja mere ääres, avastada ja uurida, mängida ja õppida.

Tabasalu Teelahkme lasteaed on teekonnal projektõppe ja lapsest lähtuva õpetuse poole, kus lapsel on võimalus juhtida oma õppimist, aega minna teemadega süvitsi, aega mängida ja sõpradega koos olla, kus lasteaed ja lapsevanemad on teineteisele kasvatuspartnerid turvalise ja arendava keskkonna loomisel.

Lasteaias on neli rühma:

Sinine

Punane

Kollane

Roheline

Rühma nimed on seotud rühmakeskkonna värvidega. Lasteasutuses on kaks töökorralduse viisi. Kolmes rühmas töötab kaks õpetajat ja õpetaja abi. Ja hetkel üks rühm töötab üheõpetajasüsteemis (üks õpetaja ja kaks assistenti).

Õppe- ja kasvatustöö toimub eesti keeles. Õppekava koostamisel on aluseks võetud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (RT I 2008, 23, 152. Redaktsiooni jõustumise kp: 01.01.2011). Arvesse on võetud ka Põhikooli riiklikku õppekava (RT I, 14.01.2011, 1).

Õppekava koostamisel, arendamisel ja uuendamisel osaleb kogu Tabasalu Teelahkme Lasteaia pedagoogiline personal ja lapsevanemate esindus hoolekogu näol. Õppekava kinnitab direktor peale pedagoogilise nõukogu heakskiitvat otsust

MEIE ERIPÄRA

- ✓ Meie lasteaed on võtnud suunaks lapsest lähtuva õpikäsituse. Lapsest lähtuva kasvatus-ideoloogia seisneb lastele vabaduse, valikute, vastutuse ja aktiivse õppimise/tegutsemise võimaldamises ning kuuluvustunde, lapsepõlve ning lapse väärtustamisel. Oleme inspireeritud Reggio Emilia pedagoogikast. Olulisel kohal on lapse loovuse arendamine, valikute tegemise võimalused, inspireeriv ja lapse arengut toetav õpikeskkond. Õppetöö on korraldatud projektõppena. Üks projekt võib kesta ühest kuust kuni poole aastani. Projekti on kaasatud ning lõimitud kõik erinevad õpivaldkonnad.
- ✓ Lasteaed on liitunud projektiga "Kiusamisest vaba lasteaed", mis on suunatud lapse sotsiaalsete käitumismudelite kujundamisele. Samuti on kasutusel laste sotsiaalsete oskuste toetamise programm „Samm-sammult“ ja oskuste õpe (Ben Furmani meetodil).
- ✓ Osaleme aktiivselt Harku valla lasteaedade ühistegevustes: Alasniidu õueseiklusel, Tibutare laulupeol, Pangapealse tantsupäeval, Alasniidu teatريفestivalil, Harku valla metsamängul, Tibutare rahvastepalli- ja teatevõistlusel ning Harku valla joonistusvõistlustel ja laulukonkursil „Harku valla Laululaps“.
- ✓ Lasteaia asukoht loob mitmekesiseid võimalusi looduskeskkonna tundmaõppimiseks ja õuesõppe tegevusteks.
- ✓ Lasteaial on oma laul ja logo.
- ✓ Lastele pakutakse huvitegevustena muusika – ja tantsuringi tegevust, jalgpallitreeningut ja üldfüüsilist treeningut, robotikat ning inglise keele õpet.

Traditsioonilised üritused Tabasalu Teelahkme Lasteaias on:

- Lasteaia sünnipäeva nädala tähistamine
- Advendiaja kirikukontsert
- Memme-taadi pidu
- NUKU teatri ühiskülastus
- Perepäev
- Tallinna Loomaaia ühiskülastus
- Vabaõhumuuseumi ühiskülastus
- Loodusmatkad erinevatel aastaegadel

2. Missioon, visioon ja põhiväärtused

Missioon:

Olla lapsest lähtuv, kvaliteetset alusharidust ja turvalist päevahoidu võimaldav õppeasutus, kus arvestatakse iga lapsega.

Visioon:

Lapse arendamine soodsas õpi – ja kasvukeskkonnas, kus väärtustatakse hoolivust, koostööd, loovust ja mängu ning saavutatakse kooliks vajalikud teadmised ja õpioskused ning omandatakse eluks vajalikke käitumisnorme.

Põhiväärtused:

HOOLIVUS väljendada huvi, empaatiat ja abivalmidust üksteise suhtes

KOOSTÖÖ tegutseda ühiselt eesmärkide rakendamisel

MÄNG on väikese inimese põhitegevus

LOOVUS aitab elus igas olukorras

KESKKONNAHOID õpetab hoolima ja märkama ümbritsevas elus toimuvat

TERVIS ja tervislik eluviis, aidata kaasa füüsiliselt aktiivse ja tervet kodaniku kasvamisele

Väärtused, mida soovime lapses kujundada ja toetada: Lugupidamine endast ja teistest, hoolivus, ausus, iseseisvus, uudishimu, empaatia, loovus, julgus, enesekindlus, isikupära.

Keskkonna kujundamisel väärtustame:

Lapse huvi, lapsest lähtumine, avatus, turvalisus, tervislikkus, säästlikkus, mitmekesisus, omanäolisus, innovaatus, loovus.

Õppe- ja kasvatusprotsessis väärtustame:

Mängulisus, ea- ja jõukohasus, otsustusvõime, vastutustunne, valikuvabadus, aeg, protsessikesksus, tasakaal, terviklikkus, loovus, iseseisvus, paindlikkus ja füüsiline aktiivsus.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

3.1. Üldeesmärgid. Põhimõtted. Korraldus

Üldeesmärk: *lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.*

Põhimõtted

- ✓ Laps õpib läbi mängu ja tegutsemise ning eeskuju, kuulamise, kõnelemise, matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, lugemise, kirjutamise, vestlemise, jutustamise, õppekäikude, võrdlemise, arvutamise, modelleerimise, suhtlemise, mängu, harjutamise, lavastusmängude, iseseisvate ja rühmatööde jms. kaudu.
- ✓ Täiskasvanu roll on toetada õppimist ja suunata lapse enda tegutsemist eesmärgi suunas. Õppimisprotsess võimaldab mitmekülgset uurimist, katsetamist, loovat mõtlemist ja oskuste harjutamist. Kõik täiskasvanud lasteaias on õpetajad, on eeskujuks ja toetajaks lapsele. Täiskasvanu vastutab teema arendamise ja kogu õpiprotsessi edendamise eest ning analüüsib dokumenteerimisel saadud infot, et planeerida uusi õpikogemusi ja olukordi.
- ✓ Õuesõpe, matkad loodusesse, õppekäigud ja väljas viibimine on olulisel kohal lapse silmaringi, väärtuste ja tervisliku eluviisi kujunemisel
- ✓ Laps areneb kehaliselt, vaimselt, sotsiaalselt, emotsionaalselt ning läbi selle kujuneb tal terviklik ja positiivne minapilt ning arusaam tervise hoidmise tähtsusest.
- ✓ Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades arvestatakse laste eripära: võimeid, vanust, sugu, tervises seisundit, keelelist- ja kultuurilist tausta. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse.
- ✓ Lapse loomulikku huvi toetatakse, saamaks uusi teadmisi. Laps on loominguline ja julge.
- ✓ Laps on kaasatud igapäevatoimingutesse ning tal on kujunenud esmased tööharjumused.
- ✓ Laps väärtustab Eesti kultuuri ja pere traditsioone ning teiste kultuuride eripära.
- ✓ Õpetajad on koostöös vanematega lapse arengu suunajad ning tema arengut toetava keskkonna loojad, kus on tagatud lapse turvatunne ja eduelamused ning positiivne hoiak eesmärgistatud tegevusele.

- ✓ Õpetajad abistavad ja toetavad lapsevanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust ja teha valikuid;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle; seostada uusi teadmisi olemasolevatega ja neid kasutada;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu enda ja teiste õnnestumistest ning osata toime tulla ebaõnnestumisega.

Korraldus:

Õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on Tabasalu Teelahkme Lasteaia õppekava ja Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.

- ✓ Õppe- ja kasvatustöös lähtutakse rühma õppeaasta *tegevuskavast* (Lisa 1), mis esitatakse hiljemalt 31.augustiks ning *kuuplaanist* (Lisa 2), milles kajastuvad eesmärgid, teema, õppesisu ja –tegevused.
- ✓ Õppeaasta kestvus on 1.septembrist 31.augustini (aktiivne õppeperiood on septembri 3.nädalast kuni mai 3.nädalani). Laste arengu soodustamine toimub aastaringselt, arvestades laste vanust, arengutaset ja huve.
- ✓ Aktiivse õppeperioodi välisel ajal toimub valmistumine uueks õppeaastaks (õppeaasta tulemuslikkuse analüüsi, eesmärkide seadmine, ülesannete määratlemine, tegevuskava koostamine jmt).
- ✓ Suveperioodil (juuni–august) toimub õppetegevus enamasti õues, suveteemaliste lühiajalisemate projektidena.
Kuuplaane ei koostata e-päevikus ja täidetakse *Päeva kirjeldus/õppe- ja kasvatustöö*. Pearõhk on mängulisel õuetegevusel ja õpitu kordamisel.
- ✓ Jõulu- ja suveperioodil fikseeritakse õppetegevused sel perioodil avatud rühma e-päevikus.
- ✓ Õppetegevused toimuvad peale lasteaiaruumide ka õues - õuesõpe, õppekäigud. (Lisa 12 lasteaiast väljaskäimise leht)
- ✓ Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab päevarütmi vastavalt laste eale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

- ✓ Päevakavas on ajaliselt kokkulepitud liikumis-, muusika- ja kunstiõpetaja poolt läbiviidavate tegevuste ajad.
- ✓ Vajadusel saavad õpetajad teha muudatusi nii tegevuse sisus kui ka ajalises kestvuses.
- ✓ Õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel lõimitakse erinevaid õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi.
- ✓ Õppe- ja kasvatustegevus kajastatakse rühma elektroonilises päevikus, kus tegevuste kirjeldused ja analüüsimine on eesmärgipõhised.
- ✓ Päev algab hommikuringina, millest edasi jätkub õppetöö suuremates ja väiksemates alagruppides. 3-7-aastaste lastega läbiviidavate planeeritud tegevuste arv päevas on 2-4. Tegevuste pikkus on 3-4-aastaste rühmas orienteeruvalt 20 minutit, 4-5- ja 5-6-aastaste rühmas orienteeruvalt 25 minutit ning 6-7-aastaste rühmas orienteeruvalt 35 minutit.

✓ **Õppe- ja kasvatustegevused valdkonniti:**

Mina ja keskkond - sihipärane vaatlus, õppekäigud, arutlemine-vestlemine, katsete tegemine, mudelite ja plaanide tegemine, ehitusmängude mängimine, laste teatmeteoste kasutamine, meediakasvatus.

Keel ja kõne - lastekirjandusega tutvumine; esemete, mänguasjade, piltide vaatlus; jutustamine, luuletuste õppimine; vestlemine; arutamine; lavastus- ja situatsioonimängude mängimine; fantaasiajutustamine, sõna- ja häälikumängud; kirjutamise eelharjutused, tähtede õpe, lugemine ja kirjutamine

Matemaatika - rühmitamine, järjestamine, võrdlemine, arvutamine, mõõtmine (suurused), kujundite tundmaõppimine, orienteerumine ajas ja ruumis.

Kunst rühmas - meisterdamine, voolimine, kleepimine, joonistamine. Kunstitoas – maalimine ja eritehnikad kunstiõpetaja juhendamisel

Muusika – mäng lastepillidel, laulmine, muusikalis-rütmiline liikumine, musitseerimine, muusika kuulamine

Liikumine – kehalise kasvatusalased teadmised, põhiliikumised, liikumismängud, erinevad spordialad (võimlemine, kelgutamine jt), tants ja rütmika

PÄEVAKAVA

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud, vaba tegevus, laste mäng, planeeritud õppe- ja kasvatustegevus. Tegevused toimuvad lõimitult nii toas kui õues.

Aeg	Tegevused. PÄEVAKAVA
7.00	laste vastuvõtt, mäng
8:45	hommikusöök
9.00	Hommikuring, tegevused ja koostegutsemine toas ja õues
12:30	3-5-aastaste laste lõunasöök
13:00	6-7-aastaste laste lõunasöök
13:00	3-5a lõunauinak, vaikne aeg
13:30	6-7a lõunauinak, vaikne aeg
15:00	ärkamine, mängud
15:45	õhtuode
16:00 – 19:00	vabamäng, individuaalne töö, kojuminek

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused

3.2.1. Üldoskused ja eeldatavad tulemused

MÄNGUOSKUSED

Mängu käigus laps omandab ja kinnistab uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskuse arendamise põhimõtteks on lapse omaalgatuse märkamatu ja tasakaalustatud suunamine. Lasteaias väärtustatakse kõiki mänguliike ja –elemente (loovmäng, õppemäng, liikumismäng, õppemäng, rollimäng, lauamäng jne).

Lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
1) Laps tunneb mängust rõõmu.	1) Laps tunneb mängust rõõmu, keskendub mängule kuni 20 min.	1) Laps tunneb mängust rõõmu, keskendub mängule kuni 25 min.	1) Laps tunneb mängust rõõmu, keskendub mängule 30 minutit.
2) Laps kogub teadmisi ümbritsevast maailmast.		2) Laps kasutab oma kogemusi, teadmisi ja muljeid mängus.	2) Laps kasutab mängus loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
3) Laps leiab mängu ja mängib iseseisvalt.	3) Laps mängib koos kaaslasega.		3) Laps algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
4) mängib erinevaid rolle täiskasvanu juhendamisel.	4) Laps mängib lihtsamaid rolle iseseisvalt.		4) Laps täidab mängudes erinevaid rolle.
5) Laps mängib reeglita mängu täiskasvanu juhendamisel.		5) Laps järgib mängudes ja tegevustes reegleid ja sedagi, kas teised ka täidavad neid.	5) Laps järgib mängureegleid ja oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
6) Laps lahendab täiskasvanu abiga probleeme.		6) Laps lahendab täiskasvanu juhendamisel probleeme.	6) Laps suudab mängu käigus lahendada probleeme ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
7) Laps naudib mängu.	7) Laps tajub võitu.		7) Laps tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.

8) Laps kasutab mängudes juhendamisel lihtsamaid vahendeid.			8) Laps kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
---	--	--	---

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust otsida teavet, omandada teadmisi, oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
1) Laps omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse ja aktiivse tegutsemise kaudu.	1) Laps omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse ja aktiivse tegutsemise kaudu.	1) Laps saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest.	1) Laps saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
2) Laps mõistab lihtsamat kõnet, reageerib lihtsatele korraldustele, vastab lihtsatele küsimustele.	2) Laps kogeb meelte abi.	2) Laps mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt. Saab kuuldust aru, reageerib sellele ja kasutab arutlevat dialoogi.	2) Laps mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt. Saab kuuldust aru, reageerib sellele ja kasutab arutlevat dialoogi.
3) Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma.	3) Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma.	3) Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit.	3) Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 30 minutit.
4) Laps oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida.	4) Laps oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida.	4) Laps plaanib oma igapäevaseid tegevusi.	4) Laps kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatu lõpule.
5) Laps tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	5) Laps tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	5) Laps tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	5) Laps tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.

6) Laps avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel.	6) Laps uurib ja katsetab koos täiskasvanuga	6) Laps uurib ja katsetab koos täiskasvanuga.	6) Laps suhtub õppimisse positiivselt -tahab uurida, õppida, avastada, katsetada, esitada küsimusi.
7) Laps rühmitab asju ja esemeid ühe tunnuse järgi.	7) Laps rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste tunnuste alusel.	7) Laps rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste tunnuste alusel.	7) Laps rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
8) Laps kasutab meeldejätmisel täiskasvanu abi (lihtsamad luuletused, laulusalmid)	8) Laps kasutab meeldejätmisel täiskasvanu abi (lihtsamad luuletused, laulusalmid)	8) Laps kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.	8) Laps kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
9) Laps oskab nimetada ja ära tunda erinevaid tundeid (rõõmus, kurb, vihane)	9) Laps oskab nimetada ja ära tunda erinevaid tundeid (rõõmus, kurb, vihane, üllatunud, unine, mõtlik)	9) Laps oskab nimetada ja ära tunda erinevaid tundeid (rõõmus, kurb, vihane jt). Laps oskab vestelda oma tunnetest ja arutleda nende teemal – mis mind rõõmustab, vihastab jne	9) Laps oskab nimetada ja ära tunda erinevaid tundeid (rõõmus, kurb, vihane jt). Laps oskab vestelda oma tunnetest ja arutleda nende teemal – mis mind rõõmustab, vihastab jne. Laps omandab oskusi oma tundeid valitseda ühiskonnale aktsepteeritaval viisil.

SOTSIAALSED- JA ENESEKOHASED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda iseennast ja teisi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Enesekohased oskused hõlmavad lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
1) Laps väljendab verbaalselt oma emotsioone, soove, tahtmisi ja seisukohti.	1) Laps püüab jõuda suheldes kokkuleppele.	1) Laps püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. 2) Laps suudab oma emotsioone kirjeldada ja	1) Laps püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. 2) Laps suudab oma emotsioone kirjeldada ja tugevaid tundeid, sobival viisil väljendada. 3) Laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd. 4) Laps hoolib teistest, osutab abi ja vajadusel küsib seda ka ise.

		tugevaid tundeid, sobival viisil väljendada. 3) Laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd. 4) Laps hoolib teistest, osutab abi ja vajadusel küsib seda ka ise.	
1) Lapsel on kujunenud eneseteadvus.	1) Laps kirjeldab täiskasvanu abiga enda häid oskusi ja omadusi.	1) Laps kirjeldab enda häid oskusi ja omadusi.	1) Laps tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest. 2) Laps oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele. 3) Laps teeb vahet hea ja halva käitumise vahel. 4) Laps saab aru oma-võõras-ühine tähendusest.
1) Laps on vestluse algataja erinevate vestluspartneritega erinevatel teemadel. 2) Laps väärtustab oma saavutusi, aga vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.	1) Laps loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.	1) Laps loob sõprussuhteid. 2) Laps naudib eakaaslaste seltsi ja ühistegevust.	1) Laps tahab ja julgeb suhelda. 2) Laps põhjendab oma seisukohti.
1) Laps osaleb rühma reeglite kujundamisel.	1) Laps käsitses õigesti söögiriistu.	1) Laps kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ja tegevuse lõppedes koristab enda järel.	1) Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme. 2) Saab hakkama eneseteenindamisega (riietumisega: paelad, nõörid) 3) Lapsel on kujunenud esmased tööharjumised.

3.3. Õppe- ja kasvatustöö valdkonnad

Valdkond MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;

- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kui ka teiste rahvuste kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab loodust ja keskkonda hoidvat ning säästvat mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.
- 7) kujundada eakohaselt laste arusaamu meediast

Sisu:

- 1) **sotsiaalne keskkond** - mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) **looduskeskkond** - kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) **tehiskeskkond** - ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.
- 4) **meediakasvatus** – reklaam, televisioon, arvuti, internet, välireklaamid, ajakirjad, ajalehed, videod, filmid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingute abil: vaadeldes, nuusutades, maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis märgatu kohta küsimusi esitama, küsimustele vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.
- Suunatakse lapsi kasutama digivahendeid, mis toetavad õppekava, loovust, ettevõtlikkust ja laste maailma avardamist.

Valdkond Mina ja keskkond lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisu				
SOTSIAALNE	3-4-AASTANE	4-5-AASTANE	5-6-AASTANE	6-7-AASTANE
MINA	1. Laps ütleb küsimise peale oma ees- ja perekonna nime. 2. Vanust küsides laps vastab oma ea aastate arvuna või näitab sõrmedel. 3. Laps vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.	1. Laps paneb iseseisvalt oma riided ettenähtud kohta. 2. Laps osaleb oma mängu- ja töökoha korrastamisel	1. Laps oskab ennast tutvustada. 2. Laps põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust. 3. Laps paneb märjad riided ise kuivama. 4. Laps korrastab oma isiklike esemete hoiukoha (kapp, riiul)	1. <u>Laps kirjeldab ennast, enda omadusi ja huve.</u>
PEREKOND JA SUGULASED	1. Laps nimetab pereliikmeid.	1. Laps ütleb küsimisel oma pereliikmete eesnimed.	1. Laps jutustab oma vanavanematest.	1. Laps teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi (onu, tädi). 2. <u>Laps kirjeldab oma pere traditsioone.</u>
KODU	1. Laps vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	1. Laps nimetab küsimisel pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.	1. <u>Laps kirjeldab oma kodu.</u> 2. Laps ütleb küsimisel oma kodukoha nime.	1. Laps kirjeldab oma kodukohta. 2. Laps ütleb küsimisel oma koduse aadressi.
LASTEAED KOOL	1. Laps nimetab küsimisel oma rühma nime. 2. Laps leiab oma koha (tooli, kapi, voodi, käterätiku) rühmas.	1. Laps nimetab küsimisel rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetajaabi nimesid.	1. Laps nimetab lasteaia nime, kirjeldab lasteaia asukohta. 2. Laps teab rühma häid tavasid.	1. Laps nimetab lasteaia töötajate ameteid (nt. kokk teeb süüa). 2. Laps on tuttav lasteaia traditsioonide ja kodukorraga. 3. Laps teab kooli kui õppimise kohta. 4. Laps kirjeldab lasteaia ja kooli erinevusi.
AMETID, ELUKUTSED, TÖÖD	1. Laps nimetab küsimisel pereliikmete koduseid toimetusi.	1. <u>Laps teab ja kirjeldab erinevaid elukutseid</u> nende tegevuse alusel	1. Laps selgitab vestluses enimtuntud ametite (arst, tuletõrjuja, õpetaja jne.) vajalikkust.	1. Laps viib ettevõetud tööd (lauakatmine, pliiatsite teritamine, ümbruse korrastamine) lõpule.

	2. Laps matkib ettenäitamisel lihtsamaid töövõtteid (nt. põranda pühkimine)	(nt pagar küpsetab saia, arst ravib haiget). 2. Laps nimetab küsimisel, kelle poole abi vajades tuleks pöörduda (nt. haigus-arst, tulekahju-tuletõrje).		2. Laps selgitab töölkäimise vajadust ja raha otstarvet.
KODUMAA, TEISED RAHVUSED EESTIS	1. Laps nimetab riigi nime, kus ta elab.	1. Laps teab oma rahvust ja keelt. 2. Laps teab oma kodumaa sümboleid (lipp, lill, lind).	1. Laps nimetab Eesti lipu värvid, rahvuslinnu ja – lille.	1. <u>Laps nimetab Eesti riigisümboleid</u> (lipp, hümn, vapp, paekivi). 2. Laps oskab kaardil näidata oma kodukohta. 3. Laps teab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa). 4. Laps teab Eesti Vabariigi presidendi nime. 5. Laps oskab nimetada teisi keeli ja rahvusi.
TÄHTPÄEVAD, PÜHAD JA KOMBED	1. Laps nimetab tähtpäevi oma peres.	1. Laps kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma peres.	1. Laps nimetab Eesti rahvustoite, mida ta on ise söönud (nt. kama, hapukapsad). 2. Laps kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (nt. tarkuse-, isadepäev, jõulud, kolmekuninga-, sõbra-, emakeele-, emadepäev) ja teab nende tähistamise vajalikkust.	1. <u>Laps nimetab eesti rahvatraditsioone</u> . 2. Laps oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (Eesti Vabariigi aastapäev, Võidupüha) ja teab, et siis heisatakse riigilipp.
ÜLDINIMLIKUD VÄÄRTUSED JA ÜLDTUNNUSTATUD KÄITUMISREEGLID	1. Meeldetuletamisel laps tänab, palub, tervitab ja jätab hüvasti.	1. Laps järgib iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid. 2. Laps põhjendab lihtsamate lauakommete vajalikkust.	1. Laps järgib iseseisvalt laulakombeid.	1. Laps oskab käituda kõikjal viisakalt - kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jne.

HOOLIVUS, TURVALISUS, TÄHELEPANELIK- KUS, SÕPRUS JA ABIVALMIDUS, SUHTUMINE ERINEVUSTESSE	1. Küsimisel laps selgitab, miks ei tohi kellelegi haiget teha. 2. Küsimisel laps selgitab, kes on sõbrad. 3. Laps oskab andeks paluda.	1. Laps nimetab oma emotsioone. 2. Laps lohutab omaalgatuslikult kaaslast. 3. Laps kirjeldab inimeste erinevust (nt kasv, juuksed). 4. Laps oskab leppida.	1. Laps märkab kaaslast ning vajadusel ja võimalusel abistab. 2. Laps toob välja kaaslaste positiivseid omadusi. 3. Laps teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid (ratastool, kaldteed, prillid, vaegnägemine - valge kepp, kuuldeaparaat) ja nende vajalikkust.	1. Laps räägib oma tunnetest. 2. <u>Laps julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik.</u> 3. <u>Laps mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.</u>
TERVISE VÄÄRTUSTAMINE	1. Laps nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik). 2. Laps teab miks enne sööki ja peale WC-s käimist peab käsi pesema.	1. Laps nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (tervislik toitumine, piisav keheline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	1. Laps selgitab miks igal lapsel on oma hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik). 2. Laps selgitab miks peab ennast pesema ja kammima.	1. <u>Laps oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku.</u> 2. <u>Laps teab, kuidas ohutult käituda.</u> 3. <u>Laps kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist.</u>
HAMMASTE TERVIS	1. Laps teab hammaste hooldamise vahendeid ja vajalikkust.	1. Laps nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	1. Laps teab miks tekib hambakaaries (hambaaugud). 2. Laps teab, et piimahambad asenduvad jäävhammastega.	1. <u>Laps järgib isiklikku hügieeni, hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid</u> (pestes hambaid õigesti jne).
TERVISLIK TOITUMINE		1. Laps nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. 2. Laps teab, kust pärinevad igapäevased toiduained (kohupiima saame piimast, leiba teraviljast - rukkest jne).	1. Laps teab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerand teraviljaga, veerand liha või kalaga).	
INIMKEHA TUNDMINE	1. Laps nimetab erinevaid kehaosi.		1. Laps selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina, suu (meeleelundid; nägemine, kuulmine, haistmine, maitsemine).	1. Laps selgitab, mis on südame, aju ja kopsude kõige tähtsam ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.

OHUTUS JA TURVALISUS LIIKLUSMÄRGID SÕIDUKID, HELKUR, TURVATOOL JA TURVAVÖÖ	1. Laps nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud. 2. Laps teab, et jalgrattaga sõitmisel tuleb kanda kiivrit. 3. Laps teab helkuri kandmise vajadust. 4. Laps teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 5. Laps teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. 6. Laps teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i>.	1. Laps teab kohti, tegevusi ja <u>aineid, mis võivad olla ohtlikud</u> (nt. trepp, rõdu, aken, kuum toit/vedelik, veekogud, jääle minek, mängimine tänaval, ehituspaikades, ujumine täiskasvanu järelvalveta, rattasõit kiivrita, tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter). 2. Laps selgitab, miks võõrastega ei tohi kaasa minna. 3. Laps teab liiklusvahendeid ning eriotstarbelisi sõidukeid ja nende ülesandeid. 4. Laps teab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks.	1. Laps nimetab hädaabinumbri 112 ja simuleerib selle kasutamist. 2. Laps tunneb mõnda liiklusmärki. 3. Laps teab rulluisikute ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad). 4. Laps teab valgusfoori värvide tähendust.	1. Laps selgitab, kuidas tegutseb, kui on eksinud linnas/maal/metsas. 2. Laps kirjeldab lihtsamaid esmaabi võtteid. 3. <u>Laps kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades kodus, veekogul, liikluses</u> (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane). 4. <u>Laps teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga õuealal sõita.</u> 5. Laps teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes.
LOODUSKESKKOND	3-4-AASTANE	4-5-AASTANE	5-6-AASTANE	6-7-AASTANE
KODUKOHA LOODUS: VEEKOGUD, KODUPAIGA LOOMAD; TAIMED, SEENED, PUTUKAD	1. Laps tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. 2. Laps oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.	1. Laps oskab nimetada oma kodukoha veekogu. 2. Laps teab 1-3 putukat ja nende elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.		1. <u>Laps kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi.</u>
LOOMAD, LINNUD ERINEVAD ELUPAIGAD, VÄLIMUS		1. Laps oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.	1. Laps teab, miks mõned linnud lendavad soojale maale. 3. Laps teab tuntumaid paiga- ja rändlinde.	1. Laps nimetab põhja- ja lõunamaa loomi.

TAIMED: VÄLIMUS	1. Laps nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju (n: õun, pirn, kartul, porgand, kurk, tomat).	1. Laps ütleb, mida puu- ja köögiviljadest valmistada saab. 2. Laps eristab okaspuid lehtpuudest.		1. Laps oskab nimetada aia- ja metsamarju (nt. mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker), puid: nt. õuna-, pini-, kirsipuu, toomingas, pihlakas, tamm jm).
ÕÕ JA PÄEV: AASTAAJAD: NENDE VAHELDUMINE JA SELLEGA SEOTUD MUUTUSED LOODUSES NING LOOMADE JA INIMESTE TEGEVUSED ILMASTIK: ERINEVAD ILMASTIKU- NÄHTUSED	1. Laps oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva. 2. Laps oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (nt. vihma sajab, päike paistab, taevas on pilved, tuul puhub). 3. Laps selgitab küsimisel, et lumi ja jää muutuvad sulades veeks.		1. Laps nimetab aastaajad ja kirjeldab nende tunnuseid. 2. Laps oskab nimetada inimeste tegevusi erinevatel aastaegadel. 3. Laps nimetab muutusi looduses erinevatel aastaegadel (lehed langevad, lompidele tuleb jää, lumi sulab jm).	1. <u>Laps oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi ajatsüklites: öö-päev, nädal, aastaring.</u> 2. Laps oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, rannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne). 3. Laps oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni jm). 4. <u>Laps selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest.</u>
INIMESE MÕJU LOODUSELE: LOODUSHOID, SÄÄSTEV ARENG KODUMASINAD JÄÄTMED	1. Laps teab kuidas inimene saab talvel loomi aidata. 2. Laps oskab põhjendada, miks praht visatakse prügikasti.	1. Laps teab, et joogivett ja elektrit tuleb kokku hoida (kustutada toast lahkudes tuli). 2. Laps nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm) ning teab nende otstarvet.	1. Laps selgitab, kelle jaoks on akna taga pesakast ja kuidas saab inimene lindude ja loomade eest hoolitseda erinevatel aastaegadel. 2. Laps teab kodumasinat ohte ja et katkine kodumasin tuleb viia Jäätmejaama. 3. Laps teab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud	1. <u>Laps suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt.</u> 2. <u>Laps mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.</u>

			ostud, raiskamine) ja prügi sorteerimise vajalikkust.	
VALGUSE, VEE, TEMPERATUURI, TOITAINETE JA ÕHU TÄHTSUS TAIMEDELE JA LOOMADELE		1. Laps teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, õhku ja toitu.		1. <u>Laps selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld, ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad.</u>
TEHISKESKKOND	3-4-AASTANE	4-5-AASTANE	5-6-AASTANE	6-7-AASTANE
EHITISED	1. Laps nimetab maja osi. 2. Laps tunneb ära oma kodu. 3. Laps nimetab esemeid, mis on valmistatud puidust, plastmassist.	1. Laps nimetab erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 2. Laps oskab nimetada maja ehituseks vajalikke materjale.	1. Laps kirjeldab oma kodumaja 2. Laps oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, raamatukogu jm).	1. Laps teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski).
MEEDIAKASVATUS	3-4 AASTANE	4-5 AASTANE	5-6 AASTANE	6-7 AASTANE
TELEVISIOON, RAAMATUD, AJAKIRJANDUS; REKLAAM, VIDEO, INTERNET, FILMID	1. Laps tunneb erinevaid meediaedastuskanaleid – ajaleht, televiisor, raadio, kino. 2. Lapsel on omad lemmikud meediast tuttavad tegelased – transformerid, Disney printsessid jpt. 3. Laps oskab kasutada tehniliselt lihtsamaid meediavahendeid- kuidas keerata lehte raamatus/ajakirjas, kuidas teha pilti telefoni või	1. Laps tunneb erinevaid meediaedastus kanaleid – ajaleht, televiisor, raadio, kino. 2. Lapsel on omad lemmikud meediast tuttavad tegelased – transformerid, Disney printsessid jpt. 3. Laps oskab kasutada tehniliselt lihtsamaid meediavahendeid- kuidas teha pilti telefoni või fotoaparaadiga, lülistada sisse televiisor jms	1. Laps tunneb erinevaid meediaedastus kanaleid – ajaleht, televiisor, raadio, kino, internet jt 2. Laps oskab kasutada tehniliselt meediavahendeid- nutitelefoni, tahvelarvutit, internetti, fotoaparaati, kaamerat. 3. Laps teab, millised ohud valitsevad meedias ja kuidas käituda ohu olukorras (kui hakkab hirm, kui kaua võib vaadata telerit, millised filmid on lastele ja mis mitte jne) 4. Laps õpib tundma meedia mõju oma emotsioonidele ja elule 5. Laps oskab täiskasvanu abiga koostada ise meediasisu – kuulutus, reklaam, plakat, ajaleht jms	1. Laps tunneb erinevaid meediaedastus kanaleid – ajaleht, televiisor, raadio, kino, internet jt 2. Laps oskab kasutada tehniliselt meediavahendeid- nutitelefoni, tahvelarvutit, internetti, fotoaparaati, kaamerat. 3. Laps teab, millised ohud valitsevad meedias ja kuidas käituda ohu olukorras (kui hakkab hirm, kui kaua võib vaadata telerit, millised filmid on lastele ja mis mitte jne) 4. Laps oskab täiskasvanu abiga koostada ise meediasisu – kuulutus, reklaam, plakat, ajaleht jms

	fotoaparaadiga, lülitada sisse televiisor jms		6. Laps oskab nimetada tundeid, mida tekitab mingi muusika, filmijupp, tekst ajakirjas.	5. Laps õpib tundma oma meedia kasutamise vajadusi. 6. Laps oskab täiskasvanu abiga kriitiliselt suhtuda meediasse, eraldada tegelikkust ja fiktsiooni, mis tagamõte on reklaamid jms 7. Laps austab teiste arvmusi ja tõlgendusi, oskab ise väljendada oma arvamust ja mõtet (meedia teemal aruteludes).
--	---	--	---	---

Valdkond KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Valdkond Keel ja kõne lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisu	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
SUHTLE-MINE	1. Laps algatab ise suhtlust. 2. Laps suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega ühistegevustes. 3. Laps kommenteerib enda ja kaaslaste tegevusi. 4. Laps kuulab sisult ja keeleliselt jõukohaseid ettelõetud tekste. 5. Laps kasutab kõnes õigesti ma- ja ta-tegevusnime.	1. Laps algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal. 2. Laps kasutab rollimängus erinevat informatsiooni ja hääletugevust. 3. Laps kasutab õigesti viisakusväljendeid. 4. Laps kirjeldab täiskasvanu abiga pilti ja pildiseerial kujutatud sündmust. 5. Laps loeb peast kuni neljarealisi liisusalme/luuletusi.	1. Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt kus sa elad? Kas sul on lapsi?). 2. Laps annab edasi kuuldu teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil. 3. Laps kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas/ varem, hiljem, enne, pärast).	1. Laps tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel. 2. Laps arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga (kauplus, kirik, tänav jne.). 3. Laps saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida. 4. Laps jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. 5. Laps suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda ja vahendab ka oma tundeid. 6. Laps valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada (vihm+vari jne.).
GRAMMATIKA	1. Laps kasutab kõnes lihtlauseid. 2. Laps kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad <i>ja, aga</i>).	1. Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. 2. Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt söödud – söönud). 3. Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem-kõige suurem).	1. Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini).	1. Laps kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses. 2. Laps kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.

	3. Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).	4 Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel).		
SÕNAVARA	1.Laps kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev, õhtu, öö).	1. Laps kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike-pikk, must-puhas). 2. Laps kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttumüts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja). 4. Laps mõistab ja kasutab kõnes nii üldkui ka liignimetusi (nt kuusk, kask – puud; tuvi, kajakas – linnud).	1. Laps kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme. 2. Laps kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb-veeretab; sõidab – sõidutab). 5. Laps nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos).	1. Laps selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. 2. Laps kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu mõtlen, arvan, julge, lahke). 3. Laps kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.
HÄÄLDA-MINE		1. Laps kasutab oma kõnes õigesti 3-4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	1. Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan, šokolaad).	1. Laps hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid.
KIRJALIK KÕNE	1. Laps eristab sõnas algushäälikut. 3. Laps tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. 4. Laps matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliatsiga.	1. Tunneb kuulates ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites). 2. Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). 3. Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	1.Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule. 2. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, sõna sees) häälikuühendita sõnas. Nt: muna, kana, nina, mesi jne.	1. Laps tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu. 2. Laps tunneb kirja pildis ära mõned sõnad. 3. Laps kirjutab joonistähtedega 1-2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega. 5. Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.
Sisu	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane

Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Valdkond Eesti keel kui teine keel lapse arengu eeldatavad tulemused

3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
1) Laps osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes.	1) Laps suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles.	1) Laps kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid. 2) Laps saab aru korraldusest ja toimib vastavalt.	1) Laps mõistab lihtsamat igapäevast eestikeelset kõnet.
2) Laps tunneb huvi eesti keele vastu.	2) Laps kuulab ja mõistab lihtsamat eestikeelset jutukest.	2) Laps saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires.	2) Laps saab aru küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires.
3) Laps kordab järelle lihtsamaid sõnu ja õpetaja poolt öeldud viisakusväljendeid.	3) Laps teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;	3) Laps tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.	3) Laps tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.
4) Laps hääldab õpitud sõnu õigesti.	4) Laps tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu ja oskab vastata lihtsamatele küsimustele.	4) Laps oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke- ja rahvuslikke tähtpäevi.	4) Laps oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

Valdkond MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Sisu: 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;

2) suurused ja mõõtmine;

3) geomeetrilised kujundid;

4) orienteerumine ajas ja ruumis.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Valdkond Matemaatika lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisu	3 – 4-aastane	4 – 5-aastane	5 – 6-aastane	6 – 7-aastane
HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE	1. Laps otsustab, kas nimetatud ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka. 2. Laps rühmitab esemeid ühe tunnise abil (nt. kuju, värvus). 3. Laps loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	1. Laps võrdleb esemete hulka paaridesse seades ning osutab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> . 2. Laps loendab 6 piires ja oskab leida vastava arvu esemeid.	1. Laps oskab moodustada ja võrrelda hulki <i>suuruse, kuju</i> ja <i>värvi</i> järgi ja nimetada (3-5) eseme ühist tunnust. 2. Laps loendab 12 piires. 3. Laps tunneb numbreid 1-10 ja oskab leida vastava arvu esemeid. 4. Laps oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arv.	1. Laps määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (suurus, värvus, kuju). 2. Laps oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> . 3. Laps teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu.

	4. Laps sõnastab loendamise tulemuse.	3. Laps tutvub arvudega 10ni.	5. Laps võrdleb arve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>).	4. Laps teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada. 5. Laps liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab sümboleid +, -, = 6. Laps koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
SUURUSED JA MÕÕTMINE	1. Laps võrdleb kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (pikem-lühem), laiuse (laiem-kitsam) järgi ja kasutab mõisteid.	1. Laps järjestab 3 eset kõrguse (kõrgem – madalam), suuruse, pikkuse, laiuse ja paksuse järgi.	1. Laps leiab vaadeldavatest objektidest silma järgi suurema-väiksema (küsimuse põhjal). 2. Laps mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms).	1. Laps järjestab kuni 5 eset suuruse järgi (<i>pikkus, laius, kõrgus</i>). 2. Laps eristab raha- ja mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm ja teab, kuidas ja kus neid kasutatakse). 3. Laps järjestab esemed raskuse (2 eset) järgi.
GEOMEETRI- LISED KUJUNDID	1. Laps eristab kompimise – veeretamisega ümmargusi ja kandilisi esemeid sh. eristab ringi, ruutu ja kolmnurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.	1. Laps eristab ringi, kolmnurka, ruutu ja riskülikut ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast ja õuest. 2. Laps tunneb mõisteid ümmargune ja kandiline.	1. Laps koostab mustreid ja laob pilte kujunditest. 2. Laps rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi. 3. Laps leiab etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid.	1. Laps leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, risküliku, ruudu, kera, kuubi ja kirjeldab neid.
ORIENTEERU- MINE AJAS	1. Laps leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid. 2. Laps eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi). 3. Laps eristab ööd ja päeva ning matkib iseloomulikke tegevusi mängus.		1. Laps oskab nimetada erinevaid ööpäevaosi (hommik, päev, õhtu, öö) ja teab nende järjekorda. 2. Laps kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile, täna, homme. 3. Laps oskab nimetada nädalapäevi ja teab nende järjestust.	1. Laps nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja –päeva. 2. Laps oskab öelda kellaaega täistundides. 3. Laps rühmitab esemeid, nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi, kasutades õigesti mõisteid enne-praegu, hiljem-varem, noorem-vanem.
ORIENTEERU- MINE RUUMIS	1. Laps teab mõisteid üleval- all, ees-taga, kõrval, kohal, sees.	1. Laps kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes.	1. Laps määrab vasakut ja paremat poolt.	1. Laps orienteerub paberil (üleval, all, keskel, äärel, nurk, vasakul, paremal), õuealal ja ruumis.

VÄRVUSED	1.Laps tunneb ja nimetab kõiki põhivärve (punane, kollane, roheline, sinine).	1.Laps tunneb ja nimetab roosat, oranž, lillat, must, valget, pruuni. 2.Laps võrdleb heledamaid ja tumedaid värvitoone.		
-----------------	---	--	--	--

Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Sisu: 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;

2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;

3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;

4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;

- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Valdkond Kunst lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisu	3 – 4-aastane	4 – 5-aastane	5 – 6-aastane	6 – 7-aastane
KUJUTAMINE JA VÄLJENDAMINE	1. Laps kujutab tuttavaid asju, nähtusi, lähedasi inimesi ja nimetab, mida kujutab. 2. Laps teab värvuste nimetusi ja kasutab neid oma töödes.	1. Laps väljendab end kunstitöös isikupäraselt. 2. Laps kujutab asju, objekte, inimesi loomutruult. 3. Laps nimetab heledamaid ja tumedamaid värvitoone. 4. Laps suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse. 5. Laps paigutab esemeid kunstitööl suurussuhetest lähtuvalt.	1. Laps keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstiteose. 2. Laps kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu. 3. Laps valib sobiva taustatooni, meeldiva värvitooni, vahendi tööst ja teemast lähtuvalt ning oskab põhjendada oma valikut. 4. Tausta värvimisel annab laps edasi pildi meeleolu kasutades omandatud tehnilisi võtteid õpetajapoolse juhendamisel ja meeldetuletamisel.	1. Laps kujutab inimesi liikumises. 2. Laps kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid. 3. Laps väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiasid. 4. Laps kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone objektide ülesehitamiseks.

KUJUNDAMINE	1.Laps lisab suunamisel valmivale kunstiteosele iseloomulikke detaile. 2. Laps laob 3-4 tuttavast geomeetrilisest kujundist esemeid/ loomi. 3. Laps vajutab templitega erinevatele pindadele jäljendeid.	1.Laps kaunistab mitmesuguseid etteantud ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid/kaarti. 2. Laps oskab vestelda oma töö põhjal. 3. Laps koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba.	1.Laps kujundab/täiendab oma tööd (nt. triibud, jooned, täpid, pintslivajutused või kleepides objektidele erinevast materjalist tükke, osasid jne. 2.Juhendamisel laps segab ja heletumestab värve. 3. Laps oskab dekoreerimisel kasutada šabloone ja templeid. 4.Laps kirjutab tööle oma nime.	1.Tööst lähtuvalt laps koostab ise või valib sobivad motiivid/vahendid eseme kaunistamiseks. 2. Laps aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi. 3.Laps hoiab oma tööpaiga korras.
MEISTERDAMINE	1.Laps oskab juhendamisel pindasid liimistada. 2.Laps kortsutab paberit, 3.Laps rebib paberist ribasid, tükke. 4.Laps puistab liimiga kaetud paberile paberitükke, seemneid. 5.Laps asetab alusele ja surub kinni liimistatud kujundid. 6.Laps voldib paberi pooleks.	1.Laps kasutab juhendamisel eesmärgipäraselt liimi ja kääre. 2. Laps hoiab kääre õigesti käes ja kasutab neid ohutult. 3. Laps lõikab paberist kujundi/ riba etteantud joont mööda. 4. Laps kasutab suunamisel rebimistehnikat. 5. Laps ühendab ettenäitamisel erinevaid materjale (looduslik materjal+paber, suled+paber jne).	1. Laps meisterdab looduslikust ja majapidamises järelejäänud materjalist (looduslikud, tehis- ja leidmaterjalid) ning ühendab need omavahel nt. plastiliiniga. 2. Laps rebib juhendamisel paberist ribasid, kujundeid ja kleebib need alusele. 3.Laps voldib paberi neljaks (nt. kujundades liniku, kaardi jne.). 4.Laps lükib paelale, lõngale auguga esemeid.	1. Laps loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest. 2. Laps lõikab iseseisvalt paberist geomeetrilisi kujundeid. 3. Laps kleebib alusele iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke.
VOOLIMINE	1.Ettenäitamisel laps muljub, näpistab, rullib, veeretab (savi, plastiliin) voolimismaterjale. 2.Laps surub pulga või sõrmega pehmesse materjali auke, jooni, täppe.	1. Laps tunneb rõõmu erinevate vormide loomisest (savi, liiv, lumi) ja lihtsalt muudetavast, vormitavast materjalist. 2. Laps vajutab ümarvormi pihkude või sõrmede vahel õhemaks, pigistab ja venitab seda.	1.Laps kasutab voolimismaterjale õpetaja abiga. 2. Laps silub detailide pindasid ja ühenduskohti. 3. Laps oskab voolida erineva suurusega ümarvorme.	1. Laps kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära (nt. vajadusel soojendab plastiliini, niisutab savi enne voolimist jne.)

KUNSTI VAATLEMINE, VESTLUSED KUNSTIST	1. Laps vaatleb pilte, näidistoid, raamatuillustatsioon, osutab enda jaoks olulistele objektidele, nähtustele ja nimetab neid.	1. Laps kasutab raamatuillustatsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi. 2. Annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust.	1. Laps jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest, tegevusajast ja -kohast. 2. Laps põhjendab suunavate küsimuste abil tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste kasutamist.	1. Laps leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil. 2. Laps kirjeldab kunstiteoseid, nende värve, meeleolu, süžeed. 3. Laps jutustab oma teose juurde ka loo (mis juhtus enne, mis pärast).
JOONISTAMINE	1. Laps tõmbab erineva kujuga ja suunaga (kaarjaid) jooni. 2. Laps hoiab juhendamisel õigesti pliiatseid ja kriite.	1. Laps värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda. 2. Laps kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. 3. Laps kujutab tasapinnal ümarat, ovaalset ja nelinurkset vormi. 4. Laps kujutab äratuntavalt elusolendeid, sh. inimest.	1. Laps orienteerub paberil (all, üleval, nurgas, servas). 2. Laps oskab juhendamisel paberit osadeks jaotada. 3. Laps sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni. 4. Laps väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate joontega emotsiooni ja meeleolu. 5. Laps värvib valdavalt kontuurjooni ületamata.	1. Laps kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid. 2. Laps selgitab pildi tegelaste asukohti nii teineteise kui ka formaadi suhtes. 3. Lapsel on enamasti õige pliiatsihoid. 4. Laps kujutab elusolendeid liikumises, külgvaates ja vajadusel detailselt.
MAALIMINE	1. Laps tunneb põhivärve. 2. Laps eristab heledaid ja tumedaid toone. 3. Laps võtab juhendamisel pintsliga värvi ja loputab pintsli vees.	1. Laps kasutab värve kogu pildi pinna ulatuses. 2. Lapsel kinnistub põhivärvide tundmine. 3. Laps kasutab juhendamisel erinevaid pintsli osi (otsa, külge). 4. Laps oskab iseseisvalt värvi võtta ja pintsli loputada.	1. Laps kasutab põhivärve ja nende segutoone. 2. Laps oskab värve musta ja valge abil helestada ja tumestada. 3. Laps kasutab erineva jämedusega pintsleid. 4. Laps väldib värvide määrdumist.	1. Laps kasutab maalimisel ja trükimustrite loomisel nii pintsli otsa kui ka külge. 2. Laps liigub pintsliga vabalt ja katab aluspinda ühtlaselt. 3. Laps oskab kasutada nii akvarelle kui ka kattevärve.
Sisu	3 – 4-aastane	4 – 5-aastane	5 – 6-aastane	6 – 7-aastane

Valdkond MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) pillimäng;
- 4) muusikalis-rütmiline liikumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid ja väärtushinnanguid
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne, muusika on igapäevaelu osa.
- seostatakse omavahel muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Valdkond Muusika lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisu	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
LAUL-MINE	1. Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu. 2. Laps laulab õpetaja hääle toel.	1. Laps laulab loomuliku häälega. 2. Laps alustab ja lõpetab laulu rühmaga üheaegselt. 3. Laps oskab pidada pause.	1. Laps laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule. 2. Laps osaleb kajamängus ka eeslauljana.	1. Laps laulab ilmekalt, loomuliku hääle, selge diktsiooni ja vaba hingamisega eakohaseid rahva- ja lastelaule nii koos teiste lastega kui ka üksi.

MUUSI-KA kuula-mine	1. Laps keskendub lühikese pala kuulamiseks ja iseloomustab seda (kiire, aeglane, mõtleb pealkirja jne.). 2. Laps tunneb kuulates helilindilt või looduses ära erinevaid loodus- ja olmehelisid ning matkib neid.	1. <u>Laps eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.</u> 2. Laps avaldab muusika taustal omaloomingulisi liigutusi. 3. Laps räägib, mida kuulis muusikas.	1. Laps tunneb kuulmise järgi ära tuttava laulu. 2. Laps iseloomustab kuulatud muusikat. 3. Laps väljendab liigutuste abil kuulatud muusikapala karakterit. 4. Laps eristab instrumentaalmuusikat ja laulu.	1. Laps keskendub laulu/muusikapala tähelepanelikuks kuulamiseks. 2. Laps teab mõisteid: dirigent, helilooja, rahvalaul, laulupidu, instrumentaalpala.
PILLI-MÄNG	1. Laps mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa muusikapalale kehapillil, marakal, kõlapulkadel.	1. Laps mängib rütmipilliga õpetaja ettenäitamisel kaasa muusikapalale/liisusalmile/lastelaulule. 2. Laps näitab üles loomingulist initsiatiivi	1. Laps eristab kõla järgi tuttavaid pille. 2. Laps mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis. 3. Laps mängib tamburiini, kõlapulki, trummi, trianglit, marakat.	1. Laps mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge.
Muusika-lis- rütmi-line liikumine	1. Laps sooritab vastavalt laulu tekstile lihtsamaid imiteerivaid liigutusi. 2. Laps sooritab erinevaid tantsusamme (põlvest vetrumine, käte sujuv liigutamine, kand ja varvas). 3. Laps arvestab muusika rütmis liikudes muusika meetrumiga.	1. Laps liigub vastavalt muusika meeleolule. 2. Laps sooritab tantsusamme, liikumisi kogu rühmaga ühel ja samal ajal. 3. Laps liigub loovalt muusika saatel.	1. Laps liigub loovalt vastavalt muusika meeleolule. 2. Laps sooritab õpitud tantsusamme ja – liigutusi. 3. Laps orienteerub ruumis läbisegi liikudes ja moodustab kindlal muusikaosal paari/kolonni/ viiru/ringi. 4. Laps muudab liikumis(t) suunda teose muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register)	1. Laps väljendab end loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu. (kiire/aeglane, vaikselt/valjult, register). 2. Laps sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt ja õige kehahoiuga. 3. Laps jälgendab liikumisega erinevaid rütme.

Valdkond LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab sportliku tegevuse olulisust inimese tervisele;
- 5) mõistab ja järgib hügieeni- ja ohutusnõudeid;

Sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised (kõnd, jooksjne);
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist ja regulaarset kordamist;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi erinevate sportlik-arenduslike liikumisviisidega;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist, et regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma erinevate kehaliste harjutuste vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika arendamist ja tagasiside andmist.

Valdkond Liikumine lapse arengu eeldatavad tulemused:

Sisu	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
KEHALISE KASVATUSE ALASED TEADMISED (ohutus, enesekontroll, hügieen)	1. Laps valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. 2. Laps arvestab rühmakaaslastega. 3. Laps matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.	1. Laps nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi 2. Laps järgib meeldetuletamisel hügieeninõudeid.	1. Laps nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi. 2. Laps teab spordivahendite nimetusi ning kasutab neid ohutult ja sobival viisil. 3. Laps kasutab ohutuid liikumisviise.	1. Laps keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele. 2. Laps peab kinni üldistest ohutusreeglitest liikudes ja mängides, valides sobivad paigad ja vahendid.
PÕHI-LIIKUMISED	1. Laps sooritab põhiliikumisi. 2. Laps säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.	1. Laps sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. 2. Laps teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.	1. Laps kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 2. Laps teeb harjutusi väikevahenditega.	1. Laps sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised. 2. Laps säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel. 3. Laps kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
LIIKUMIS-MÄNGUD	1. Laps mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge. 2. Laps mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	1. Laps mängib 2-4 reeglita liikumismänge.	1. Laps mängib kollektiivseid võistlusi. 2. Laps osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud). 3. Laps tunnistab oma enda kui ka vastasmeeskonna edu. 4. Laps organiseerib ise liikumismänge.	1. Laps võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine). 2. Laps mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne). 3. Laps peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Spordialad: võimlemine	1. Laps sooritab ettenäitamisel, juhendamisel võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. 2. Laps teeb harjutusi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega. 3. Laps jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järgi.	1. Laps sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 2. Laps hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. 3. Laps sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	1. Laps teeb vahenditega (palliga, hüppisaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti. 2. Laps valitseb oma liigutusi ruumis, maastikul, tänaval. 3. Laps sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.	1. Laps orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. 3. Laps sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine.	1. Laps veab tühja kelku.	1. Laps sõidab nõlvakust alla põhiasendis.	1. Laps veab üksi, kahekesi, kolmekesi kulgul kaaslast.	1. Laps osaleb kulguvõistlustel (kaugusele, täpsusele).

<i>Suusatamine</i> <i>Uisutamine</i>	2. Laps sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla. 1. laps libistab ennast suuskadel, ilma keppideta, hoiab tasakaalu	1. Laps libistab ennast vahelduvsammul ilma keppideta edasi, hoiab tasakaalu. 1. Laps hoiab jääl tasakaalu, vajadusel raami või kaaslase/seina abil. 2. Laps oskab kukkuda pehmelt, hoides keha ettepoole	2. Laps kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab kaasa esemeid). 1. Laps libistab ennast klassika sammul suuskadel edasi, püüab anda keppidega endale hoogu. 2. Laps laskub väikesest künkast suuskadel alla, hoiab kükkasendit, annab keppidega paaristõukes hoogu. 1. Laps hoiab jääl tasakaalu, vajadusel raami või kaaslase/seina abil. 2. Laps oskab kukkuda pehmelt, hoides keha ettepoole	2. Laps teab ohutusreegleid nõlvakul kelguga sõites. 2. Laps libistab ennast klassika sammul suuskadel edasi, püüab anda keppidega endale hoogu 3. Laps laskub väikesest künkast, kükkasendis, paaristõukega keppidega hoogu andes. 4. Laap katsetab künkast suuskadega V asendis üles saada, vajadusel saab kasutada ka külge ees üles minekut. 1. Laps hoiab jääl tasakaalu, vajadusel raami või kaaslase/seina abil. 2. Laps oskab kukkuda pehmelt, hoides keha ettepoole
Tants ja rütmika	1.Laps liigub - kõnnib, jookseb, hüpleb muusika rütmis. 2.Laps kasutab liikumisel vahendeid (nt. linnid, rätikud, rõngad)	1. Laps kasutab tantsides lihtsaid tantsusamme.	1.Laps liigub muusika tempos kohandades oma liigutusi etteantud rütmiga.	1.Laps sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega. 2.Laps liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.

3.4. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus

- 1) Lapse arengu hindamine ja analüüsimine on oluline lapse positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks, tema eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Kõikide last puudutavate küsimuste puhul lähtutakse andmekaitseseadusest ja lastevanemate kirjalikust nõusolekust.
- 2) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- 3) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- 4) Lapse arengu fikseerivad õpetajad õppeaasta jooksul *Arengu jälgimise mängu* ja arenguvestluse tulemuste põhjal. Üks kord aastas (koolieelikutel õppeaasta I poolel, nooremates rühmades õppeaasta II poolel) enne arenguvestluse toimumist, viiakse iga lapsega läbi **Arengu jälgimise mäng** J. Rebane, K. Kirbits, R. Varik (2011) raamatu „*Arengu jälgimise mäng*” abil, mis võimaldab mänguliselt välja selgitada 3-7-aastaste laste arengu hetkeseisu. Rühmaõpetaja fikseerib *Arengu jälgimise mängu* tulemused vastavas tabelis. Üks kord aastas sügisel koolieelikutel vaadeldakse mängulisel teel nende sotsiaalseid oskusi, kasutades selleks mängu „*Reis mööda põnevaid teid*“ Kristi Kirbits (2014). Rühmaõpetajad fikseerivad vaatluse tulemused vastavas tabelis.
- 5) **Arenguvestlus** lapse vanematega toimub üks kord aastas, et vestelda lapse arengust. Lapsevanem saab enne arenguvestlust ettevalmistuslehe küsimustega (Lisa 3-6). Arenguvestluse lõppedes vormistatakse arenguvestluse kokkuvõtteleht (Lisa 7), kus tuuakse välja nii lapse tugevad kui ka toetust vajavad küljed ning tegevused lapse arengu toetamiseks.
- 6) Ülevaadet lapse arengust ja edusammudest annab õpetaja lapsevanemale ka jooksvalt igapäevase suhtlemise käigus.
- 7) **Lapse arengumapp** näitab lapse kasvamist, arenemist ja teadmiste omandamist. Lapsevanema jaoks on mapp lapse arengu jälgimise vahendiks ja õpetajale lapse kasvamise ja arenemise näitajaks. Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga.
- 11) Koolieelikutele täidetakse Koolivalmiduskaart (Lisa 8) eliis.ee keskkonnas.

3.5. Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

1. Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (vahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid, spetsialistide olemasolu) või rühma tegevuskavas (jõukohastamine).
2. Toetatakse erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.
3. Erivajaduse märkamisel kasutavad rühmaõpetajad vaatlusandmeid, lastevanematelt saadud andmeid, oma parimast ametialasest teadlikkusest ja positiivsest suhtumisest tulenevaid järeldusi. Esmalt tehakse koostööd lasteaia eripedagoog/logopeediga. Vajadusel kaasatakse erialaspetsialiste ka väljapoolt lasteasutust. Kui arendustegevuses osalevad ka lasteaiavälised spetsialistid, siis toimub info vahetamine ning eesmärkidest ja tulemustest teavitamine vastavalt kokkuleppele.
4. Individuaalse arengukava (IAK) (Lisa 9) koostamise aluseks on vastav nõustamiskomisjoni otsus (nt. Innove Rajaleidja) või lapse erivajadust määratlev diagnoos ja rehabilitatsiooniplaan.
5. Tööd planeeritakse 1-2 arenduseesmärgiga. Meeskond annab üksteisele edusammudest ja probleemidest koheselt teada ja teavitab vajadusel lapse vanemaid, asutuse juhtkonda ja KOV esindajat.
6. Rühma õpetajad teevad kokkuvõtte Individuaalsest arengukavast kokkulepitud perioodi lõpus (vähemalt üks kord õppeaastas). Kokkuvõttest lähtuvad edasised tegevused: tugiteenuse lõpetamine, tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil, täiendavate uuringute soovitamine/teostamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vm.
7. Õppeaasta alguses selgitab eripedagoog/logopeed välja eripedagoogilist ja logopeedilist abi vajavad lapsed.
8. Erivajadusega lapse kohta täidetakse Kõnekaart (Lisa 10) keskkonnas eliis.ee, mille sisuga on tuttavad vaid asjassepuutuvad isikud.
9. Erivajadustega lapse, sh. andeka lapse arengu toetamine on meeskonnatöö. Rühma õpetajad koostöös logopeed/eripedagoogiga, tugiisikuga (olemasolul), lapse vanematega rakendavad lapsele tegevuste jõukohastamist.
10. Sügisel kooli mineva erivajadustega lapse kohta täidetakse ka Koolivalmiduskaart (Lisa 8).

11. Logopeediline/eripedagoogiline abi toimub lasteaias individuaaltundide ja grupitegevustena, arvestusega, et lapsed saaksid tugiteenust 2 korda nädalas.
12. Sotsialiseerumisprotsessi, positiivsete ja toetavate suhete soosimine erivajadusega ja tavalaste vahel ja suhtlemise julgustamine.
13. Igapäevategevustes ja/või õpitegevustes ilmnevate raskuste leevendamine ja ületamine.

3.6. Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus

Lapsevanematega koostöö toimib **kasvatuspartnerluse** põhimõttel. Kasvatuspartnerlus on suhteliselt uus mõiste ja tulnud meile Soome alusharidusest, kuid selle sisu on tuttav ja igapäevane. Pere ja lapsevanemad lepivad omavahel kokku, kuidas kõige paremini toetada lapse arengut ja heaolu üks osapool lasteaias ning teine osapool kodus ning kuidas omavahel koostööd teha. Selline partnerlus nõuab usaldust ja koostöösoovi, mis alati ei ole kergesti saavutatav juhtudel, kus pere ja lasteaiaväärtushinnangud ning hoiakud väga lahku lähevad, on suured kultuurilised või hariduslikud erinevused osapoolte vahel. Märksõnadeks kasvatuspartnerluses on teineteise kuulamine ja mõistmine, austus ja usaldus ning omavaheline dialoog. Ilma nende komponentideta kasvatuspartnerlus ei toimi. Olulisel kohal on esimesel kohtumisel leida aega pere kuulamiseks ja vestlemiseks ning lisaks igapäevased omavahelised kohtumised ja vestlused lapse päevast, tegemistest, edusammudest. Nii tekib perel usaldus rühma töötajate vastu. Samuti on oluline lapse ja lasteaiatöötaja omavaheline suhe, kui sensitiivne on õpetaja lapsele kui empaatiline ta on. Tähtis on, et lapsevanemale ei edastada ainult probleeme ja muresid seoses lapsega, vaid ka positiivset poolt – rõõmu ja edusamme, naljakaid ja lõbusaid juhtumisi lapse päevast. Usalduse kasvamisele aitab kaasa hästi avatud õhkkond, kus vanem igapäevaselt kuuleb või näeb kasvõi tehtud fotode, lapse tööde, meisterduste ja muljete pealt, mida toredat on lasteaias tehtud. Selles suhtes on tänuväärne rühmablogi pidamine või siis suletud FB vms grupp, kuhu on lihtne laadida üles pildimaterjali ja tagasisidet päevasündmustest. Austus ja tolerants võivad olla ühele või teisele poole suureks väljakutseks kui on kardinaalsed erinevused väärtushinnangutes või hoiakutes. Lihtne näide kui vanem soosib, et laps peab oskama enda eest seista ning lööjale vastu lööma, aga lasteaiatöötaja sellist käitumist ei tolereeri ja püüab ka vanemale selgeks teha, et pere sellist käitumist heaks ei kiidaks ja annaks suuniseid, kuidas läbirääkimiste teel konflikte lahendada. Dialoog on kasvatuspartnerluses mõnes mõttes lõpptulemus. See saab tekkida vaid siis kui mõlemad osapooled kuulavad teineteist, aktsepteerivad teineteist

arvamusi, austavad üksteist kui võrdväärseid partnereid, ei võistle omavahel, vaid otsivad, uurivad, kaaluvad ja mõtlevad üheskoos lahendusi, mille eesmärgiks on lapse heaolu, turvalisus ja areng.

Tabasalu Teelahkme Lasteaia põhimõtted koostöös lapsevanematega kokkuvõtvalt on:

1. Hea ja usaldusväärne koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel on aluseks laste kohanemisele ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.
2. Õpetajad ja lapsevanemad teevad lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
3. Lapsevanemad ja ka vanavanemad on oodatud osalema lasteaia ühisüritustel, koosolekutel ja loengutel.
4. Lapsevanemad, kelle lapsele on koostatud IAK (individuaalne arenduskava), teevad IAK alusel tööd ka kodus. Ainult nii saavutame lapse arengule seatud eesmärgid.
5. Lastevanemate ootuste ja rahulolu väljaselgitamine toimub lapse arenguestlustel ja rahuloluküsitluste kaudu.
6. Info vahetamise võimalused lapsevanematega:
 - esimene lasteaia külastamine, lahtiste uste päev, infokoosolek uute laste vanematele;
 - lapse lasteaeda toomisel ja koju viimisel lapsevanemate ja rühma töötaja vahel;
 - infostendid rühmades - päevakava, menüü, teated, kuulutused jms;
 - lasteaia koduleht – www.teelahkme.ee
 - lasteaia koduleht FB Tabasalu Teelahkme lasteaed
 - keskkond eliis.ee;
 - infovahetus e-kirja teel; blogi, kinnine FB grupp jms
 - kirjalikud teated;
 - telefonivestlused;
 - lapsevanema nõustamine õppe- ja kasvatusküsimustes, vajadusel suunamine erialaspetsialistide poole;
 - lastevanemate rühmakoosolekud.
7. Lapsevanemate kaasamisvõimalused:
 - Lapse esimene ankeet (Lisa 11);

- lapsevanemate kaasabil organiseeritud õppekäigud;
- lapsevanemate poolne abi ja toetus lasteaiale (kasvukeskkonna parendamine jms);
- lastevanemate ja hoolekogu koosolekud;
- vestlusringid vastavalt vajadusele;
- traditsiooniline perepäev või ühistalgud kevaditi
- lasteaia sünnipäevanädala laat
- ühisüritused
- lapsevanemate osalemine rühmatöös (nt õpetajate päev. üldkoosolek, õpetajate koolitus).

4. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Tabasalu Teelahkme Lasteaia õppekava uuendamine ja täiendamine toimub vastavalt vajadusele, lähtudes:

- pedagoogilise nõukogu ettepanekutest ja soovitudest;
- eelnenud õppeaasta analüüsist;
- lapsevanemate ja hoolekogu ettepanekutest;
- kohaliku omavalitsuse ettekirjutustest ja määrustest;
- riiklikest prioriteetidest ja seadusandluse muudatustest.

Õppekava muudatused kinnitab direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul kuulates ära hoolekogu arvamuse.

